

איש לרעהו

לקט אמרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
מגדולי ישראל,
על מדות טובות
שנביאות
לאהבת הזולת,
הנלפדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
© אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל

רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש ב כסלו תשס"ט שבת - ירושלים 4:00 תל-אביב 4:14 חיפה 4:03 מוצ"ש - ירושלים 5:15 תל-אביב 5:16 חיפה 5:14



פרשת תולדות



ברכה לרעהו

ברכה מעולה ומושלמת, היא זו הבאה מתוך שמחה וטוב לבב!

נלמד מהפסוק: "ועשה לי מטעמים... ואכלה בעבור תברכך נפשי" (פרק כז"ד)

וכתב רבינו בחיי: אין כוונת יצחק בשאלת המטעמים בתענוג הגוף וחוש הטעם, אלא כדי שתהיה נפשו שמחה ומתענגת. כי בהתחזק כוחות הגוף יתעוררו כוחות הנפש ומתוך שמחת הנפש תחול עליו רוח הקודש כמו שאמרו חז"ל: "אין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות, אלא מתוך שמחה..." [ובספר איש לרעהו (עמ' רנ"ב) הטעמנו, לפי"ז, שלכן ביקש יצחק דוקא ציד של בשר, ולכן הובא לו גם יין. כדי שתהיה הברכה מתוך שמחת הנפש שהי' "אין שמחה אלא בבשר ויין"...]

בפרשת לך לך על הפסוק בו אומר הקב"ה לאברהם "והיה ברכה" מפרש רש"י (מהמד"ר): "הברכות נתונות בידך, עד עכשיו היו בידך, ברכתי לאדם ונח ומעכשיו אתה תברך את אשר תחפוץ". רואים מדברי חז"ל עקרון כי הקב"ה מסר את כח הברכה לצדיקים גמורים.

לפי"ז תירץ הגה"צ רבי יעקב ניימן (בספרו דרכי מוסר) את הקושיה הידועה: מדוע נאמר בתורה (בפרשת בהר) "וכי תאמרו מה נאכל... וצויתני את ברכתי לכם בשנה השישית" הרי גם בלי שיאמרו "מה נאכל" יצוה ה' את הברכה!?

אלא מבאר הגר"י ניימן, שאם אדם לא יאמר "מה נאכל" מפני שיש לו בטחון גמור בהקב"ה ולכן לא שואל, א"כ הרי הוא צדיק גמור! ואדם כזה באמת לא צריך לברכה מיוחדת מה' על התבואה, שכן צדיק גוזר והקב"ה מקיים! וכפי שרוצה שתצמח התבואה, כן יהיה. אבל כאשר שואל אדם "מה נאכל" ואין לו בטחון גמור בהש"ת, ממילא אין הוא צדיק כזה שכח הברכה בידו, לכן צריך את הבטחת ה' "וצויתני את ברכתי"...

הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א אומר (מובא בדרך שיחה) כי האמונה של המתברך שה' יעזור בזכות תפלת המברך, זה נצרך לחלות הברכה, ולכן אם לא יאמין בזה - לא יתכן שיועיל. ויש עוד אופן, שכאשר יש חיוב של המברך לברך את המתברך, בזה חלה הברכה יותר!

ראיה לכך מעשו, שיצחק רצה לברכו ואמר לו "עשה לי מטעמים" וזאת כדי שיהיה מחוייבו! וכן חנה היתה כה בטוחה בברכתו של עלי עד ש"פניה לא היו לה עוד". משום ש"החושד בחברו בדבר שאין בו צריך לברכו" (ברכות לא): ומכיון שעלי היה מחוייב כעת לברכה (שחשד בה) על כן היתה כה בטוחה שתחול ברכתו.

ברכתו של הרבי

את הסיפור הבא סיפר הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל לאחד ממקורביו כהאי לישנא: "זה עתה יצא מביתי יהודי שסיפר לי מעשה שהיה ברבי הזקן רבי דוד משה מצ'ורטקוב זצ"ל:

בהיות רבי דוד משה ילד קטן כבן שלוש שנים, הגיע לחדר ההמתנה של אביו, הוא כ"ק האדמו"ר רבי ישראל מרוז'ין זצ"ל, יהודי שרצה לשוחח עם הרבי. לפני שנכנס אותו יהודי לחדרו של הרבי, שאל אותו הילד הקטן דוד משה: "מה ברצונך לבקש מאבא"?

"הנני זקוק לברכת ישועה" - השיב היהודי. ביקש ממנו הילד: "כאשר תצא מעם פניו של אבא אמור נא לי מה אבא אמר לך".

לאחר שיצא היהודי מחדרו של רבי ישראל מרוז'ין שאל אותו דוד משה הקטן: "מה אמר לך אבא?" השיב: "הרבי אמר שהקב"ה יעזור" שאל הילד: "ומה יהיה עד שהקב"ה יעזור?" "איני יודע"... השיב הלה בגיגום.

ביקש הילד: "חזור נא לאבא ושאל אותו". חזר היהודי לרבי ישראל ושאל את שאלתו של דוד משה הקטן. השיב לו הרבי לשאלתו ואמר:

"הקב"ה יעזור גם עד אשר יעזור, ופסוק מפורש הוא: "כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך" (בראשית כח-טו) ופירושים של דברים, שהקב"ה יעזור גם עד אשר ישלח את הישועה השלימה.

בדרך עץ החיים

העלון השבועי מוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה

מרת אליס בילע ע"ה בת ר' יצחק זצ"ל,
אלמנת הרה"ג ר' סלימן בן דוד ששון זצ"ל

נפטרה ג' כסלו תשנ"ט

להתפלל ולבקש רחמים על הזולת הזקוק לישועה!

נלמד מהפסוק: "ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא" (פרק כה-כא)

וכתב הרשב"ם: "לנכח אשתו" - פירוש בשביל אשתו. וביאר דבריו הגאון רבי מאיר שמחה מדווינסק זצ"ל (בספרו משך חכמה), כי יצחק היה בטוח שיהיה לו זרע, שהרי הבטיח השי"ת לאברהם "וקראת את שמו יצחק והקימותי בריתי איתו... לזרעו אחריו" וכל חששו היה כי יתכן שיוולד לו בן מאשה אחרת. לכן התפלל כפי שהובא במדרש (פר' סג) שהיה אומר: רבנו של עולם, כל בנים שאתה נותן לי יהיו מן הצדקת הזו. וכך פירש גם הספרונו: אף על פי שהובטח על הזרע שיירש, התפלל להשי"ת שיתן לו אותו הזרע מזאת ההגונה הנצבת נכחו.

ראוי לאדם להתפלל ולבקש על הטוב ביותר

לאור דברי רבותינו הנ"ל שיצחק היה בטוח שיהיה לו זרע וכל בקשתו היתה שיהיה לו מן הצדקת הזו, ולאור דברי רש"י שהרבה והפציר בתפילה, יש להתבונן, מה ראה על ככה להפציר כל כך בתפילה, על דבר שלכאורה אינו אלא מעלה גרידא? אלא רואים מכאן יסוד גדול בתפילה, שאל לאדם להיות "חסכן" בתחנוניו ובקשותיו מאת השי"ת ו"ולהסתפק במועט", אלא עליו להפציר ביותר בבקשת הטוב ביותר בשבילו ובשביל זולתו.

וכפי שמצינו דוגמא כעין זו בתפילתו של אליעזר עבד אברהם על מציאת אשה הראויה ליצחק, אשר מלבד כל הבקשות ה'נועזות' שביקש מהשי"ת, [שע"ז אמרו בגמרא תענית ד. ששאל שלא כהוגן] ביקש "הקרה נא לפני היום!" והיינו שביקש שהטוב ביותר יזדמן לו באופן המהיר והמוצלח ביותר. תפילה כזו נובעת בהכרח מתוך אמונה תמימה, הכרה ברורה ובטחון גמור, שהקב"ה כל יכול ולא יפלא ממנו להעניק ברצונו הטוב את מה שמבקש האדם בכל לבו, ככתוב "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת רצון יראיו יעשה..."

עתניאל בן קנז ואיוב התפללו להשיג מדרגה הגבוהה ביותר.

ומצאנו להגר"ח שמואלביץ זצ"ל שעמד גם הוא על נקודה זו (בשיחות מוסר - מאמר נט) והביא מה שדרשו חז"ל בגמרא (תמורה טז.) על תפלתו של עתניאל בן קנז דכתיב "ויקרא יעבץ לאלקי ישראל לאמר אם ברך תברכני והרבית את גבולי והיתה ידך עמי ועשית מרעה לבלתי עצבי ויבא אלוקים את אשר שאל" (דה"י י"א, ד, ז). ודרשו חז"ל: "אם ברך תברכני" - בתורה. "והרבית את גבולי" - בתלמידים. "והיתה ידך עמי" - שלא ישתכן תלמודי מלבי. "ועשית מרעה" - שיזדמנו לי רעים כמותי. "לבלתי עצבי" - שלא ישגבני יצה"ר מלשונות. אם אתה עושה כן, מוטב. ואם לאו הריני הולך בניסיתי לשאול [=הריני מת בעצבוני. רש"י]. מיד - "ויבא אלוקים את אשר שאל".

למדנו מתפלתו של עתניאל בן קנז - אומר הגר"ח שמואלביץ - שהבקשה צריכה להיות על המדרגה הגבוהה ביותר! על אף שהיה עתניאל משופטי ישראל, ושלוש אלפים הלכות שנשתכחו בימי אבלו של משה החזיר בפילפולו, לא היה "שבע" ומסתפק במה שיש לו, אלא היה "רעב" ומבקש הכל. ורעבונו היה באופן שאם אין לו "הכל" הרי הוא אומלל והולך לשאול. משום כך זכה שתקבל תפלתו.

וכן מצינו באיוב שעל אף מצבו הנורא והאינסוף, ביסוריו העל-אנושיים, וביותר, במה שהיה מסור ביד השטן, אעפ"כ לא היתה תפלתו ובקשותיו להפטר מיסוריו. הוא לא הסתפק בזה, אלא ביקש "מי יתנני כירחי קדם" וגו' והיינו שביקש את תכלית השלימות והטוב של ירחי קדם כעובר במעי אמו. ירחים שהם כחי העולם הבא ממש.

רואים מכאן - אומר רבי חיים - תפילה מהי. שכשאדם מתפלל לפני הקב"ה אין לו לבקש לשליש ולרביעי, אלא עליו לבקש על המצב הטוב ביותר שאין למעלה הימנו, כי לכך נוצר.

שאל מהשי"ת כל תאות לבך והוא ימלא שאלתך

וכן תיקנו בברכות הנישואין לבקש "שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצריך בגן עדן מקדם" (כתובות ח.). זו תפלה על כל חתן וכלה בכל הדורות, שישמחם הקב"ה כדרך ששימח את אדם וחווה יציר כפיו של הקב"ה בגן עדן מקדם, דהיינו לפני החטא. שוב רואים מכאן שמבקשים את הטוב ביותר - שכל העולם כולו יתהפך ברגע אחד למצב של גן עדן, והחתן והכלה יתרוממו למצבם של אדם וחווה.

וכן בסיום ברכת המזון מבקשים אנו: "הרחמן הוא יברך... כמו שנתברכו אבותנו אברהם יצחק ויעקב בכל מכל כל, כן יברך אותנו כולנו יחד בברכה שלימה" זו צריכה להיות בקשתו של האדם, שיגיע למצב מושלם כמצבם של האבות הקדושים.

הוא שנאמר: "אנכי ה' אלוקיך המעלך מארץ מצרים הרחב פיק ואמלאהו" (תהלים פא-יא). ופירש רש"י: "הרחב פיק לשאול כל תאות לבך ואמלאהו ככל אשר תשאל". כלומר: כמו שהעלה הקב"ה את ישראל ממצרים ונשתנה מצבם מקצה לקצה, כך יהפוך מצבך מאפילה לאור גדול. אך "הרחב פיק" - שאל ממנו כל תאות לבך והוא ימלא שאלתך.

"רבנו של עולם! שמע תפילתי וקיים הבטחתי"

בשנת תרצ"ח, זמן קצר לפני מלחמת העולם, הגיע יהודי שומר תורה ומצוות מאוסטריה לאמריקה. הוא בא בגפו וחשב שאשתו תגיע בעקבותיו, לאחר שיסדר בעבורה את המסמכים הדרושים. אך לא הצליח בכך, ואשתו נותרה באירופה.

המצב המסוכן שבו היתה נתונה אשתו השפיע עליו לרעה. מיום ליום שקע יותר ויותר בדכאון. הוא דיבר על איבוד עצמו לדעת רח"ל. שותפו למסחר יעץ לו: "יש אדמו"ר צדיק גדול ופיקח הוא **רבי אברהם יהושע מקופיטשניץ**, בא ניסע אליו ונתייעץ עמו מה לעשות".

נכנסו שניהם לבית האדמו"ר. האיש פרץ בכבי ודיבר בסערת רוחו עד שהוציא מפיו שבדעתו לשים קץ לחייו. שמע האדמו"ר את דבריו, שהה כמה רגעים ואמר: "אני מבטיח לך שאשתך תהיה כאן בעוד שבועיים".

כששמע הלה את ההבטחה, נכנסו הדברים בלבו והפיחו בו חיות חדשה. הוא יצא באמונה שאשתו אכן תגיע בעוד שבועיים. דברי הרבי נתקיימו: אשתו קיבלה אישור כניסה לארה"ב והגיעה בדיוק בתום השבועיים כהבטחת האדמו"ר.

הביעו מקורבי האדמו"ר את התפעלותם הרבה בפניו מגודל המופת. אמר להם הרבי: "אינני בעל מופת כלל. אינני מסוגל לעשות מופתים. תשאלו, אם כן, כיצד הבטחתי שהאשה תשוב בעוד שבועיים?".

"ובכן אומר לכם: ראיתי על פני האיש את הדכאון העמוק והבנתי שיש כאן מצב של פיקוח נפש. הרהרתי ובאתי למסקנה, שעלי להציל קודם כל את האיש. לא ראיתי כל אפשרות להוציא אותו מדכאונו, אלא אם כן אבטיח לו שאשתו תשוב תוך זמן קצוב ונאלצתי איפוא לתת לו את ההבטחה.

"ואולם אחרי שהבטחתי והלה עזב את ביתי בשמחה, לקחתי את ספר התהלים ביד, התחלתי לבכות ואמרתי: "רבנו של עולם, אתה יודע שלא היתה לי שום דרך להציל את היהודי מאבדון, אלא ע"י ההבטחה שהבטחתי. לכן אני מבקש ממך: אל תהפוך אותי לשקרן. אני אגיד תהלים, ואתה תשמע ותקשיב לתפילתי, הלא אתה כל יכול, ותעשה מה שהבטחתי ואינני יכול לעשות".

"כנראה" - סיים הרבי את דבריו - "רבנו של עולם ריחם עלי. הוא לא רצה שהרבי מקופיטשניץ יפורסם בציבור כשקרן, שמבטיח דברים בלי שחה, ושמע את תפילתי... אבל אינני לא בעל מופת ולא עשיתי שום דבר"... סיים הרבי דבריו.

במחיצתם

שלא לגרום צער וטרחה יתירה לזולתו!

נלמד מהפסוק: "ויזר יעקב נזיד" (פרק כה-כט) ואמרו חז"ל (במדדש הגדול): בא וראה כמה עבדים ושפחות היו לו לאביו, וכשהוא בא מבית המדרש, מוצאן שהן ישינין, אינו רוצה להרגיש ולהציהב [=להכעיס, כפירוש התרגום בפסוק "וכעסתה צרתה" (שמואל א א'ו) - ומצהבה לה"] את אחד מהן שימשו אלא הוא עומד ומבשל לעצמו". ומעתה נדון בעצמינו: אם כך היה יחסו של יעקב אביו למשרתיו, על אחת כמה וכמה כלפי כל אדם.

עד כמה חמור לצער אדם אף בצער כל שהוא, ניתן ללמוד מהמסופר במכילתא (פרשה יח'קפ): "כבר היה רבי ישמעאל ורבי שמעון יוצאים ליהרג, אמר לו רבי שמעון לרבי ישמעאל: רבי! לבי יוצא שאיני יודע על מה אני נהרג. אמר לו רבי ישמעאל לרבי שמעון: מימך בא אדם אצלך לדין או לשאלה ועכבתו, עד שתהא שותה כוסך ונועל סנדלך או עוטף טליתך. אמרה תורה אם ענה תענה, אחד עינוי מרובה ואחד עינוי מועט. אמר לו [רבי שמעון], נחמתני רבי".

מכאן נלמד - אמר הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל (בספרו דעת תורה) - מה נורא עומק הדין! אם על עינוי מועט כזה של המתנה מועטת, כבר עומדים באזהרה ועונש של "והרגתי אתכם בחרב" רח"ל. היאך יהיה בעינוי גדול יותר! הנה כי כן, כמה מן הזהירות צריך אדם בכל רגע לפקח על מעשיו שלא לגרום צער כלשהו לחבירו.

והיה רבי ירוחם מעורר בדברים נוקבים את הטעון תיקון בזמנינו. וכך כתב בספרו: "ומזה שהדלת לחדרי אינני נועלה בפני כל הבא אלי, ואעפ"י שזה גורם לי כמה ביטול בזמן, וכמה מחוסר סדר בעבודתי, אבל לא אוכל לראות באכזריות היתירה הנגרמת לבחורים שימתנינו עלי כמה שעות בחינם, ורבה ההשתתות בה, ובזמנינו שנוהגים לסדר חדרי המתנה, שם יחכו אנשים הצריכים לראות את האיש, ופעמים צריכים אמנם לשבת שם זמן די רב, דומה לי שעוברים הם בזה על לאו ד"לא תענון".

למנוע טרחה

הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל השתדל תמיד שלא להכביד על איש. בשנותיו האחרונות, נהגה בתו הרבנית טנדלר להציב שורת כסאות, כדי שאביה יתמוך עצמו בהם בעת הליכתו עם קומו ממיטתו בדרכו לשותות את קפה הבוקר שלו ובדרכו לחדר בו נהג ללמוד.

מידי בוקר, מצאו בני המשפחה את הכסאות מסודרים כהלכה סביב השולחן, וכל אחד מהם חשב שמישהו אחר מבני המשפחה עשה זאת. אולם התברר כי אותו "בן משפחה" שסידר את הכסאות במקומם, לא היה אחר מאשר רבי משה עצמו, אשר רצה למנוע טרחה מבני המשפחה בהשבת הכסאות למקומם

רבי משה פיינשטיין

שלא לגרום צער והפסד

בעת שהודפסו ספרי ה"משנה ברורה" בוורשא, היה החפץ חיים עצמו נכנס להגיה את החלקים שהודפסו כבר. ר' נחמן שלמה גרינשפאן היה מבקר את החפץ חיים לעתים קרובות בבית הדפוס.








פעם אחת ראה את החפץ חיים כשהוא במצב של רוגז ומבטו מביע צער וחרון אף, ומפעם לפעם פורץ באנחת כאב, כשהוא מעיין בתדפיסים שזה עתה יצאו מהדפוס. שאל אותו הרב גרינשפאן מה גרם לו להצטער כל כך. הראה לו החפץ חיים את התדפיסים ואמר: "העמודים אינם מסודרים כפי הסדר הנכון. המסדר הפך את הסדר וזה גורם לי עגמת נפש מרובה". הרגיעו הרב גרינשפאן ואמר: ההזק אינו גדול כל כך, שכן אפשר לסדר את הדבר מחדש.

ענהו החפץ חיים במבט של חיוך ובתמיהה: "האם חושב אתה שאני חושש מההזק שנגרם לי?! חס ושלום! אני חושש - והחשש הוא קרוב לודאי! - שבעל הדפוס כשיודע לו שמסדר הדפים בבית הדפוס שלו אינו יודע לסדרם כראוי, הוא יפטר אותו מהעבודה, והוא הרי אב לילדים רכים שצריך לפרנסתם, ומהיכן איפוא אקח עצה שהעני הזה לא יוזק ממה שקרה כאן... הרי להעלים את הדבר מעיני בעל הדפוס, זה גם אסור!?"

הסוף היה שבעל הדפוס הבטיח לחפץ חיים בתקיעת כף שלא יאונה למסדר כל רע בגין מה שקרה...

מאיר עיני ישראל

קוראים נכבדים! האם ידעתם?

- את מי להעדיף כשליח ציבור האם את ה"צדיק בן צדיק" או את ה"מעביר על מדותיו" אף שאינו בן צדיק ? 
- האם מותר לצער את הזולת ולהפחידו כדי שיתעורר על ידי כן לשוב בתשובה ? 
- איזו עצה נתן הגרי"ז סולובייצ'יק זצ"ל לאדם, כדי שבנו יצליח להיות תלמיד חכם וירא שמים ? 
- לדעת רבי סלימאן מוצפי זצ"ל, כשאדם מתפלל להשי"ת על צרתו, האם עדיף לצעוק או שדי להתפלל בלחש ? 
- מה היתה תגובתו של החפץ חיים כאשר מצאו והביאו לו את ספר התהלים של אמו ? 
- מדוע נהג החזון איש בלכתו ברחוב להרכיב משקפיים לעינוי אף שבכית לא עשה כן ? 
- כיצד הציל הגאון רבי דוד לוריא זצ"ל (הרד"ל) את עצמו מגזר דין מות ? 

על שאלות אלו ועוד רבות אחרות, תוכלו למצוא תשובות מעניינות בספר המבוקש **איש לרעהו** (פרשת תולדות: עמודים ריג - רנה) ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות לפרטים: 02-5869073

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

תוכנית פעולה לחורף תשס"ט

בהפטרה שנקרא השבת נאמר: "ואהב את יעקב, ואת עשו שנאתי" (מלאכי א, ב"ג) רבינו אליהו מאיזמיר ז"ע - מגדולי המוכיחים בדורו - מתייחס לפסוק זה מתוך מבט מיוחד. כיום, בחלוף 300 שנה מאז שנאמרו הדברים, הם זוכים ליתר אקטואליות

פלוני מתנגד בתוקף ללבוש בצורה שונה ממה שהוא רגיל. לדעתו ולהבנתו לוקים לובשי בגדים מסוג זה בפשרנות ועל כן חובה גמורה להתרחק "מהם ומהמונם". תמיד כשהוא נפגש עם אחד מהם על מדרכה אחת, נעשות פניו חתומות ואפילו מעט חמוצות. ביום בהיר הוא מבחין במודעה קטנה המבשרת כי קרן "Small ChaGe" שמושבה בניוירוק מינתה בארץ נציג דרכו ניתן להיעזר בתמיכות לחג.

הוא פונה לנציג המקומי ומבחין שמדובר באדם שלבוש באותה צורה אליה הוא מתנגד בתוקף. השקפת עולמו ביחס לנציג וללבוש אותו הוא לובש לא משתנית כלל לטובה בשעה שהוא משוחח עימו - אבל דבר אחד כן מתרחש: הוא מדבר עם הנציג בצורה יפה. מדוע?

"מדוע?" זה בדיוק מה ששאל אותו החברותא בשעה שהוא סיפר לו על תוכן השיחה שקדמה לאישור התמיכה לחג. "האם הכסף מסמא את עיניך?" התפלא החברותא "הרי אתה טוען תמיד שלחבר'ה האלה צריך להכניס בשיניים! אז מה קרה פתאום שדיברת איתו יפה?!"

הוא מהרהר בשאלה משך שניות ספורות ומשיב: "שום דבר לא סימא את עיני. ההסבר פשוט ביותר: אם הייתה מצווה להכניס להם בשיניים" 24 שעות ביממה ברצף הייתי נוהג כך גם בשעה ששוחחתי עם הנציג. כפי שלמדת הכיזר אותי אני לא מהאנשים שמוכרים את ההשקפה שלהם תמורת כסף! אך מאחר שאני לא חייב לדבר איתו לא יפה, אז מדוע שלא אדבר יפה ואזכה בתמיכה לחג?"

"ישמעו אזניך" נזעק החברותא "את מה שפיך מדבר. אתה מודה שמותר לך להתייחס אליו יפה, אז מדוע זה תקף רק כאשר יש לך אינטרס בכך?" אחד מגדולי ישראל ניסח זאת באופן הרבה יותר מתומצת וקצר: כאשר סיפרו לו על אדם שמתנגד לקירוב רחוקים, שאל מיד: "ואם הבת שלו הייתה מתקלקלת הוא גם היה נזהר מלהתקרב לרשעים? או שאז הוא היה עושה כל מאמץ על מנת לקרבה! הרי כולנו בנים של הקב"ה!"

הוא מהרהר בשאלה משך שניות ספורות ומשיב: "שום דבר לא סימא את עיני. ההסבר פשוט ביותר: אם הייתה מצווה להכניס להם בשיניים" 24 שעות ביממה ברצף הייתי נוהג כך גם בשעה ששוחחתי עם הנציג. כפי שלמדת הכיזר אותי אני לא מהאנשים שמוכרים את ההשקפה שלהם תמורת כסף! אך מאחר שאני לא חייב לדבר איתו לא יפה, אז מדוע שלא אדבר יפה ואזכה בתמיכה לחג?"

אז מה אני כאדם קטן ופשוט יכול לפעול למען העניין?

בא ניקח דוגמא מהפעילות שהייתה להסרת מסך הברזל מעל יהודי ברית המועצות דאז. אלפי אנשים שלחו ללא הרף מכתבים, פקסים והודעות בהם התבקשו כל מי שיכול לפעול למען שחרור היהודים מהשלטון הקומוניסטי, בסופו של דבר הפעילות עשתה את שלה. באותה מידה עלינו לדעת שהמנהיגים שלנו החסידיים, הליטאים והספרדים יכולים לקדם את הנושא הנ"ל אם היו מתכנסים בעצמם בכעין "כנסיה גדולה" כבעבר שבו מכונסים גדולי ישראל מכל החוגים להראות לעם ישראל שלמרות המנהיגים השונים אנחנו מאוחדים בדברים הבסיסיים כ'שבת' 'כשרות' 'טהרת המשפחה' ו'תלמוד תורה'. ועלינו לפנות אליהם ולבקש מהם ללא הרף שיעשו זאת.

כמו כן יכול כל אחד מאיתנו לקבל על עצמו קבלה קטנה: לקרב מידי שבוע שני יהודים. או לזכות אותו במצוה אפילו קלה או במילים מעודדות ומקרבות לב. (גם הגרא"מ שך זצ"ל ועוד גדולי ישראל דירבנו לענין זה ומזה הוקמו אירגונים רבים העוסקים בקירוב רחוקים). נתייחס לכולם בלב חם ונדיב. אם נצליח לעמוד במשימה ולא ניתן לבעל דבר לקטרג ולמנוע את הצעדים הללו נזכה להניח את התשתית לגאולה השלמה במהרה!

הרב נפתלי וינברג

הוא פונה לנציג המקומי ומבחין שמדובר באדם שלבוש באותה צורה אליה הוא מתנגד בתוקף. השקפת עולמו ביחס לנציג וללבוש אותו הוא לובש לא משתנית כלל לטובה בשעה שהוא משוחח עימו - אבל דבר אחד כן מתרחש: הוא מדבר עם הנציג בצורה יפה. מדוע?

"מדוע?" זה בדיוק מה ששאל אותו החברותא בשעה שהוא סיפר לו על תוכן השיחה שקדמה לאישור התמיכה לחג. "האם הכסף מסמא את עיניך?" התפלא החברותא "הרי אתה טוען תמיד שלחבר'ה האלה צריך להכניס בשיניים! אז מה קרה פתאום שדיברת איתו יפה?!"

הוא מהרהר בשאלה משך שניות ספורות ומשיב: "שום דבר לא סימא את עיני. ההסבר פשוט ביותר: אם הייתה מצווה להכניס להם בשיניים" 24 שעות ביממה ברצף הייתי נוהג כך גם בשעה ששוחחתי עם הנציג. כפי שלמדת הכיזר אותי אני לא מהאנשים שמוכרים את ההשקפה שלהם תמורת כסף! אך מאחר שאני לא חייב לדבר איתו לא יפה, אז מדוע שלא אדבר יפה ואזכה בתמיכה לחג?"

"ישמעו אזניך" נזעק החברותא "את מה שפיך מדבר. אתה מודה שמותר לך להתייחס אליו יפה, אז מדוע זה תקף רק כאשר יש לך אינטרס בכך?" אחד מגדולי ישראל ניסח זאת באופן הרבה יותר מתומצת וקצר: כאשר סיפרו לו על אדם שמתנגד לקירוב רחוקים, שאל מיד: "ואם הבת שלו הייתה מתקלקלת הוא גם היה נזהר מלהתקרב לרשעים? או שאז הוא היה עושה כל מאמץ על מנת לקרבה! הרי כולנו בנים של הקב"ה!"

הוא מהרהר בשאלה משך שניות ספורות ומשיב: "שום דבר לא סימא את עיני. ההסבר פשוט ביותר: אם הייתה מצווה להכניס להם בשיניים" 24 שעות ביממה ברצף הייתי נוהג כך גם בשעה ששוחחתי עם הנציג. כפי שלמדת הכיזר אותי אני לא מהאנשים שמוכרים את ההשקפה שלהם תמורת כסף! אך מאחר שאני לא חייב לדבר איתו לא יפה, אז מדוע שלא אדבר יפה ואזכה בתמיכה לחג?"

בתקופה זו מתרחשים מאורעות משמעותיים בעולם. לדעת כולם אנו מצויים ב"עקבתא דמשיחא" - למרות שאיננו יודעים מה אורכה של תקופה זו. אף אחד לא יכול להתנבא מה משמעותם של המאורעות העולמיים, אך כולם מודים שכדאי להיות מוכנים!

אחד הנושאים המרכזיים בהם עלינו להשקיע הוא עניין האחדות. בעבר כבר התייחסנו במסגרת זו לנושא היחס לרשעים, ובתקופת החגים שעברה עלינו לטובה מצאתי עוד מקורות לנושא זה.

רבינו אליהו מאיזמיר ז"ע היה מופלג בחסידות ומגדולי המוכיחים בדורו. הוא חיבר קרוב לארבעים ספרים וביניהם 'מדרש תלפיות' ו'מעיל צדקה' והסתלק בשנת תפ"ט. כך הוא כותב בספרו הנודע והמקובל "שבט מוסר" (ריש פרק ל"ז): "ראה מעלת השלום שאפילו בעשו הרשע שכתוב בו (מלאכי א, ג) 'זאת עשו שנאתי' רמז שלום בשמו כי עשו מספר שלום (בגימטריא) לרמז על מעלת השלום שאפילו למי ששונא השם, השם חפץ שיעשה עמו שלום. וזהו כוונת מאמר חז"ל 'אין שלום לרשעים אמר ד', מכאן שהקב"ה אוהב את רשעים" וכו'!

מאמר זה מובא גם ב'פתח עינים' לחיד"א (מגילה דף ט"ז ע"א) שם הוא